

Program workshopu: Oběti známé, neznámé

14. května 2025 v Dražebním sále Justičního areálu Na Mičáncích

Ul. 28. pluku 1533/29b, Praha 10

(Moderuje: Michal Špejra, IKSP)

8:30 – 9:00

Registrace účastníků

9:00 – 10:45

I. Blok

Zahájení workshopu

Petr Zeman (ředitel IKSP), Karel Dvořák (náměstek člena vlády, MSp), Petr Dohnal (vrchní ředitel, sekce trestní politiky a rejstříku trestů MSp)

Co (ne) víme o obětech: teorie, legislativa a výzkum

Michaela Roubalová (IKSP)

Historicky byly oběti trestných činů často přehlíženy nejen v rámci trestní justice, ale i v kriminologickém výzkumu. Tento stav se však v posledních letech změnil a obětem je nyní věnována zvýšená pozornost na všech relevantních úrovních. Příspěvek nabídne stručný přehled problematiky obětí trestné činnosti v České republice. Zaměří se na formální úpravu postavení obětí a její realizaci v praxi. Zvláštní pozornost bude věnována tomu, co o obětech víme z dostupných dat a výzkumů, s důrazem na roli a aktivity Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) v této oblasti.

Viktimologické výzkumy IKSP

Jakub Holas (IKSP)

Od roku 2017, kdy byla v IKSP započata nová kapitola ve zkoumání viktimnosti v ČR, byla s pětiletým odstupem uskutečněna dvě kola reprezentativních šetření (2017, 2022), která tam, kde to bylo možné, navazují v zájmu zachování srovnatelnosti na předešlé viktimizační výzkumy IKSP. Prezentovaný příspěvek shrne hlavní poznatky z těchto dvou posledních vln výzkumu. Důraz bude přitom kladen na popis případných odlišností a posunů ve zkušenostech respondentů v obou výzkumných vlnách, a také na to, jaké následky na respondentech viktimizace zanechala.

Domácí násilí a jeho oběti v sítu trestní justice. Špička špičky ledovce?

Hana Přesličková (IKSP)

Obětem domácího násilí je v českém systému věnována zvláštní pozornost. Důvodem je skutečnost, že oběti domácího násilí potřebují komplexní péči, která vyžaduje adekvátní rychlou reakci a komplexní služby zasahující do mnoha oblastí rodinného života. Ucelená data mapující počty a další důležité charakteristiky týkající se obětí, jakož i obecně případů domácího násilí, ovšem chybí. S některými údaji a podstatnými informacemi se můžeme setkat v trestních spisech. V příspěvku budou představeny charakteristiky nejzávažnějších projevů domácího násilí, jeho obětí i pachatelů, ale i vztahových a sociálních podmínek v rodinách, v nichž se domácí násilí vyskytuje. Bude rovněž prezentována reakce trestní justice na tyto nejzávažnější projevy se zřetelem k potřebám obětí domácího násilí.

Diskuse

10:45 – 11:00

Přestávka na kávu

11:00 – 12:30

II. Blok

Potřeby obětí trestné činnosti a restorativní justice: slibná teorie, nebo i výzkumem ověřená a účinná praxe?

Jan Tomášek (IKSP), Michal Špejra (IKSP)

Podle zastánců restorativní justice mají oběti trestné činnosti řadu potřeb, které současné a na ukládání trestů přednostně orientované justiční systémy nedokážou uspokojivě řešit. Jedná se mimo jiné o touhu nebo přání získat o daném skutku a jeho okolnostech dostatek relevantních informací, sdělit pachateli, jaké následky jeho chování reálně mělo, nebo vyjádřit vlastní názor na to, jakým způsobem by měl být celý případ vyřešen. Za jeden z úkolů kriminologických výzkumů můžeme v tomto směru považovat realizaci šetření, která nám odpoví na otázku, zda tato teorie odpovídá skutečnosti, a především pak na to, zda restorativní opatření typu mediace nebo skupinové konference představují efektivní cestu, jak uvedené potřeby uspokojit. V příspěvku budou zmíněny empirické studie zahraniční, ale především ty, které v uplynulých letech uskutečnil IKSP. V závěru pak bude stručně představen také aktuálně řešený výzkumný úkol, zabývající se možností využití restorativních postupů v případech pachatelů trestných činů se závažnými následky, kteří si odpykávají trest odnětí svobody.

Oběti trestné činnosti: stereotypy, mediální reprezentace a veřejné mínění

Lucie Háková (IKSP)

Příspěvek se bude věnovat typickým charakteristikám zobrazování obětí v médiích a specifikům vnímání obětí trestné činnosti veřejností. Na základě analýz mediální reprezentace kriminality představí, jak bývá o obětech trestné činnosti typicky informováno, jaké charakteristiky obětí jsou nejčastěji v médiích tematizovány a v souvislosti s jakými trestnými činy. Podobu mediální reprezentace obětí trestné činnosti dá do souvislosti s jejich stereotypním vnímáním ze strany veřejnosti a dílčími výstupy vybraných výzkumů veřejného mínění.

Jaké nové oběti mohou přijít s novými digitálními technologiemi?

Kateřina Kudrlová (IKSP)

Nástup digitálních technologií rozšířil řady obětí v důsledku rozšířeného spektra i umocnění některých poškozujících jednání. Kromě majetkové kriminality jde i o různé podoby virtuálního násilí, přičemž obojí zřejmě stále více ovlivní především používání AI.

Diskuse

12:30 – 13:30

Přestávka na oběd (obědové občerstvení zajištěno)

13:30 – 15:00

III. Blok

Panelová diskuse – diskutovat budou odborníci:

Aneta Janigová (MSP, vedoucí oddělení trestní politiky a obětí), Marie Jarolímová (PMS, vedoucí střediska Most), Lucie Kosová (CZ.NIC, vzdělávání a prevence, koordinátorka kyberbezpečnosti), Jindřiška Krpálková (organizace Pro Dialog, ředitelka), Petra Presserová (Asociace organizací pracujících s oběťmi trestných činů – Victima, proFem), Jiří Vondráček (Policejní prezidium České republiky, rada).

Ukončení workshopu